

Stan

wypadkowości

mlb9qkomo2ci

Stan wypadkowości w PSP i OSP | Accidents in State Fire Service

14. Stan wypadkowości w PSP i OSP Accidents in State Fire Service

Stan wypadkowości w PSP i OSP

W stosunku do 2008 r. nastąpiło zmniejszenie ilości prowadzonych akcji ratowniczych o 0,5% przy jednoczesnym wzroście liczby ratowników PSP i OSP uczestniczących w działaniach ratowniczych o 4,5%.

Tabela 65. Akcje ratownicze i wypadki podczas akcji ratowniczo-gaśniczych w latach 2006–2009

Rok	Akcje ratownicze		Ratownicy PSP i OSP uczestniczący w akcjach ratowniczych		Wypadki PSP i OSP		Poszkodowani w wypadkach	
	Liczba	% przyrostu do roku poprzedniego	Liczba	% przyrostu do roku poprzedniego	Liczba	% przyrostu do roku poprzedniego	Liczba	% przyrostu do roku poprzedniego
2006	442046	15,5	2481556	4,2	504	–	514	–
2007	436286	–1,3	2452515	–1,2	506	0,4	510	–0,8
2008	459237	3,8	2607036	6,3	505	–0,2	511	0,2
2009	454852*	–0,5	2724755*	4,5	641	26,9	648	26,8

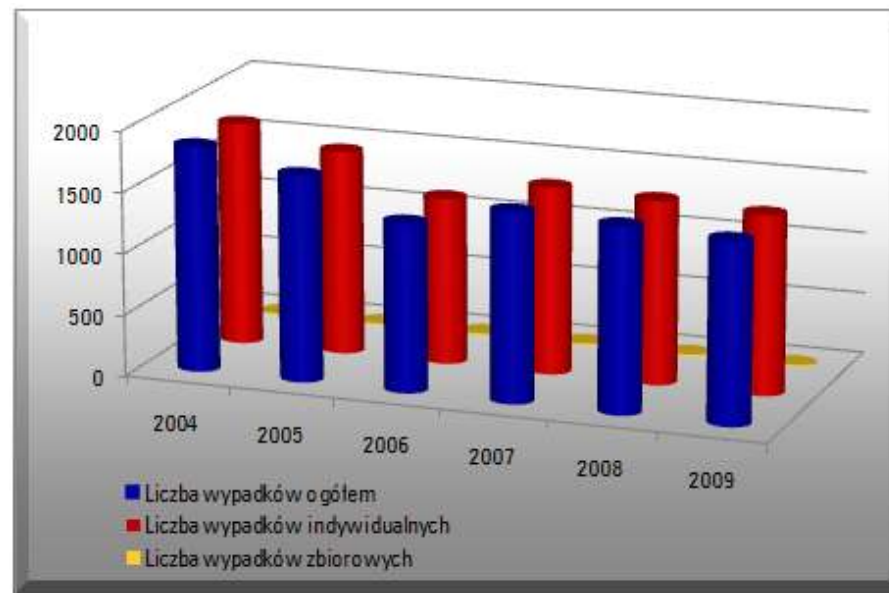
* – dane wstępne

Pomimo minimalnego spadku ilości prowadzonych działań ratowniczych w 2009 r. w stosunku do lat poprzednich, ilość wypadków oraz osób w nich poszkodowanych istotnie wzrosła. Fakt ten świadczy o obniżeniu poziomu bezpieczeństwa w trakcie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych przez Państwową i Ochotniczą Straż Pożarną.

Tabela 66. Liczba wypadków indywidualnych i zbiorowych podczas służby i pracy w PSP i OSP w latach 2004–2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ogółem	1844	1684	1376	1545	1512	1476
Indywidualnych	1828	1670	1362	1530	1501	1464
Zbiorowych	16	14	14	15	11	12

W 2009 r. nastąpił spadek ilości zdarzeń o 36 wypadków w porównaniu do analogicznego okresu w 2008 r. Ilość wypadków zbiorowych zwiększyła się o 1 zdarzenie.

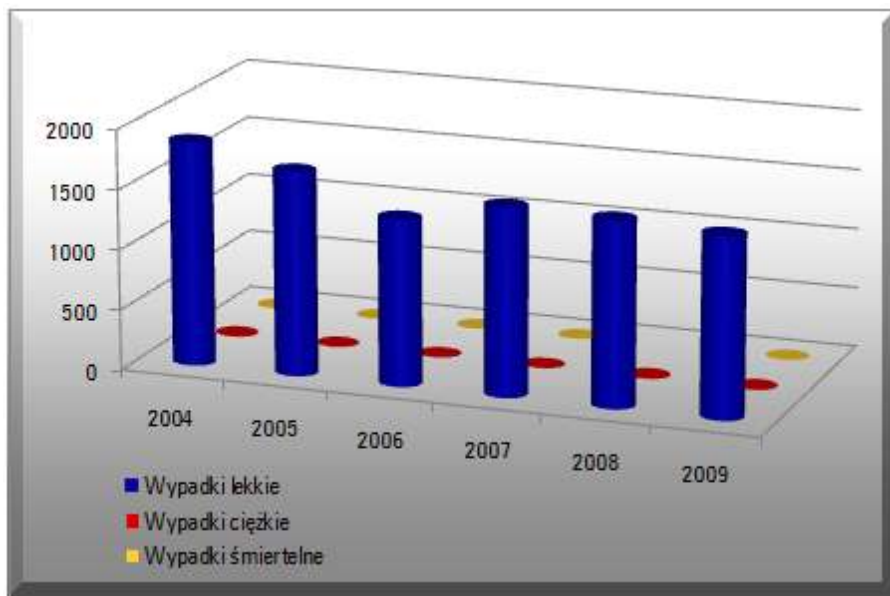

Rys. 60. Liczba wypadków w latach 2004–2009

Tabela 67. Ilość osób poszkodowanych podczas służby lub pracy w wypadkach lekkich, ciężkich i śmiertelnych w OSP i PSP

Wypadki	Liczba poszkodowanych w latach					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ogółem	1878	1703	1392	1568	1538	1503
Lekkie	1864	1969	1385	1563	1533	1496
Ciężkie	6	4	3	2	5	5
Śmiertelne	8	3	4	3	0	2

Analiza powyższych danych pozwala stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich lat systematycznie zmniejsza się liczba osób poszkodowanych w wypadkach, poza 2006 r., który był wyjątkowo bezpieczny. W 2009 r. obrażeniom uległy 1503 osoby, tj. o 35 mniej niż w 2008 r. Na tym samym poziomie, jak w roku poprzednim, pozostała liczba poszkodowanych w wypadkach ciężkich. Wystąpiły 2 wypadki śmiertelne podczas działań Ochotniczych Straży Pożarnych.

Rys. 61. Liczba osób poszkodowanych w wypadkach

Liczba osób poszkodowanych w wypadkach w Państwowej Straży Pożarnej w 2009 r.

Na ogólną liczbę 1310 wypadków, jakie miały miejsce w 2009 r. podczas służby i pracy w Państwowej Straży Pożarnej składają się:

- 1293 wypadki funkcjonariuszy PSP (98,8% ogólnej liczby wypadków);
- 8 wypadków pracowników cywilnych (0,61% ogólnej liczby wypadków);
- 9 wypadków osób odbywających służbę zastępczą (0,69% ogólnej liczby wypadków).

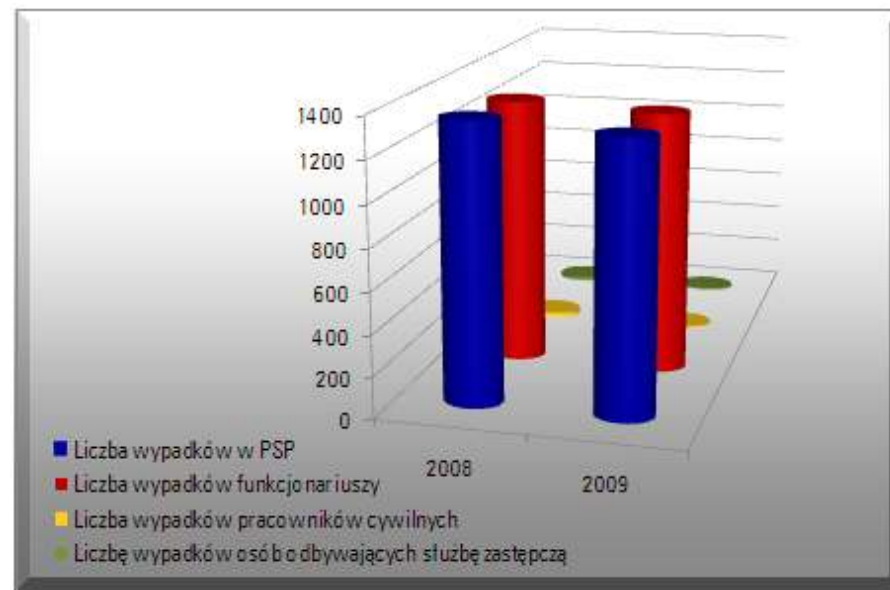
Tabela 68. Wypadki w Państwowej Straży Pożarnej

Wypadki	Liczba wypadków w PSP		Liczba wypadków funkcjonariuszy PSP		Liczba wypadków pracowników cywilnych		Liczba wypadków osób odbywających służbę zastępczą	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Ogółem	1349	1310	1308	1293	22	8	19	9
Indywidualnych	1342	1299	1302	1282	21	8	19	9
Zbiorowych	7	11	6	11	1	—	—	—

Z analizy powyższej tabeli wynika, że w stosunku do roku poprzedniego ilość wypadków powstałych wśród funkcjonariuszy i pracowników PSP kształtuje się następująco:

Wśród wypadków:

- funkcjonariuszy – 1293 zdarzenia, spadek o 15 wypadków w porównaniu do 2008 r.;
- pracowników cywilnych – 8 zdarzeń, spadek o 14 wypadków;
- osób odbywających służbę zastępczą – 9 wypadków, spadek o 10 zdarzeń.

Rys. 62. Wypadki w Państwowej Straży Pożarnej

Najwięcej wypadków wydarzyło się w dużych województwach, co związane jest z ilością prowadzonych interwencji oraz ilością osób zatrudnionych w znajdujących się tam jednostkach organizacyjnych.

Stan wypadkowości w poszczególnych województwach przedstawia się następująco:

- dolnośląskie – 103 wypadki;
- kujawsko-pomorskie – 85 wypadków;
- lubelskie – 57 wypadków;
- lubuskie – 30 wypadków;
- łódzkie – 91 wypadków;
- małopolskie – 92 wypadki;
- mazowieckie – 142 wypadki;
- opolskie – 51 wypadków;
- podkarpackie – 87 wypadków;
- podlaskie – 41 wypadków;
- pomorskie – 106 wypadków;
- śląskie – 122 wypadki;
- świętokrzyskie – 45 wypadków;
- warmińsko-mazurskie – 66 wypadków;
- wielkopolskie – 87 wypadków;
- zachodniopomorskie – 44 wypadki;
- jednostki centralne i szkoły – 61 wypadków.

Jednostkami organizacyjnymi PSP, w których nie odnotowano wypadków są Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej w Józefowie i Centralne Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach.

W 2009 r. w 1310 wypadkach w Państwowej Straży Pożarnej poszkodowanych zostało:

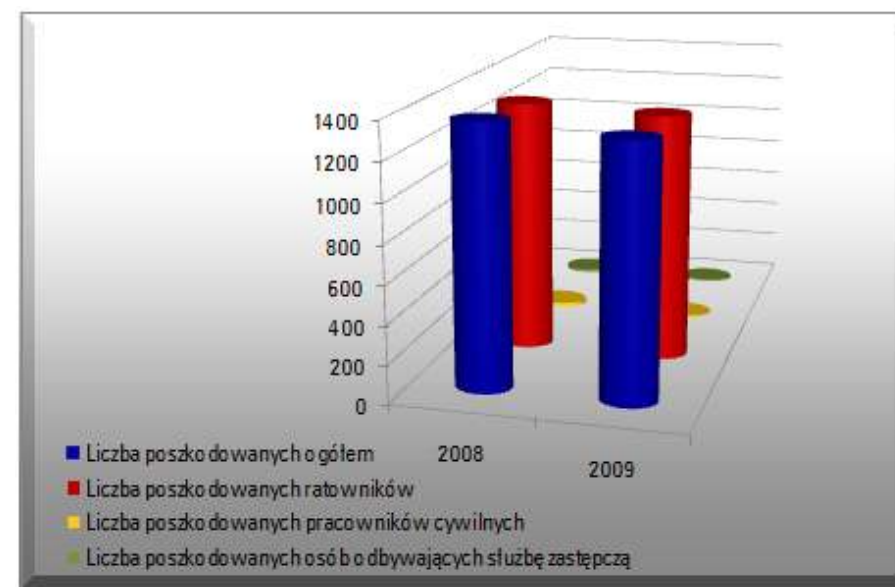
- 1313 funkcjonariuszy PSP;
- 8 pracowników cywilnych;
- 9 osób odbywających służbę zastępczą.

Tabela 69. Poszkodowani w poszczególnych grupach zawodowych

Poszkodowani w wypadkach w PSP	Liczba poszkodowanych w PSP		Liczba poszkodowanych funkcjonariuszy PSP		Liczba poszkodowanych pracowników cywilnych		Liczba poszkodowanych osób odbywających służbę zastępczą	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Ogółem	1364	1330	1322	1313	23	8	19	9
Lekkich	1360	1328	1318	1311	23	8	19	9
Ciężkich	4	2	4	2	–	–	–	–
Śmiertelnych	–	–	–	–	–	–	–	–

Z analizy powyższej tabeli wynika, że wśród poszkodowanych:

- funkcjonariuszy – 1311 doznało lekkich obrażeń ciała (98,5% ogólnej liczby poszkodowanych – spadek w stosunku do 2008 r. o 24 funkcjonariuszy), dwóch funkcjonariuszy uległo wypadkom ciężkim;
- pracowników cywilnych – 8, wszystkie odnotowane wypadki były lekkie;
- osób w służbie zastępczej – 9 zdarzeń, wszystkie wypadki zakwalifikowane jako wypadki lekkie.

Rys. 63. Poszkodowani w poszczególnych grupach zawodowych

Tabela 70. Okoliczności wypadków w latach 2004–2009

Rok	Wypadki zaistniałe podczas:									
	alarmu	akcji ratowniczej	akcji, manewrów, zawodów	szkolenia i ćwiczenia	konservacji, napraw sprzętu i urządzeń	zajęć sportowych	innej służby	w strażnicy	poza strażnicą	drogi na służbę i ze służby
2004	44	407	43	743	98	–	276	52	93	14
2005	42	375	36	681	75	–	234	77	68	8
2006	25	300	21	133	74	374	181	32	51	5
2007	33	315	17	156	70	520	184	45	42	7
2008	29	313	28	118	49	527	161	59	44	21
2009	32	302	37	99	64	551	146	27	40	12

W 2006 r. w celu otrzymywania bardziej wiarygodnych danych oddzielono okoliczności związane z powstawaniem wypadków podczas „szkoleń i ćwiczeń” od „zajęć sportowych”. Pozwoliło to na ustalenie, jak duża ilość wypadków powstaje podczas prowadzonych w czasie służby gier zespołowych. Nie zmieniło to jednak znacząco statystyki, bo podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej wypadków, tj. 551 (42% wszystkich wypadków) związanych jest właśnie z tymi zajęciami:

- 302 wypadki powstały podczas „akcji ratowniczej” (23% ogólnej liczby wszystkich wypadków). Nastąpił nieznaczny spadek ilości wypadków w stosunku do 2008 r. o 11 zdarzeń;
- 146 wypadków zdarzyło się podczas „innej służby w strażnicy”, co stanowi 11,2% ogółu wypadków.

Z analizy tabeli wynika, że najmniej wypadków powstaje „podczas podróży służbowej” – 12, „jazdy do i od akcji, manewrów, zawodów, ćwiczeń” – 37 oraz „ogłoszenia alarmu” – 32.

Tabela 71. Przyczyny wypadków w latach 2004–2009

Rok	Wady konstrukcyjne materiałowe, niewłaściwe wykonanie lub lokalizacja czynnika materialnego	Utrata wytrzymałości, awaria, naruszenie konstrukcji lub czynnika materialnego	Niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego	Trudne, nierówne, śliskie przejście, przestrzenie, podłoże	Brak – nieużycie – niewłaściwy dobór lub niesprawność środków ochronnych	Niewłaściwa organizacja pracy	Nieprzestrzeganie przepisów i zasad bhp, niewłaściwe wykonywanie pracy	Niewłaściwy stan psychofizyczny	Nieprawidłowe zachowanie się, nieostrożność	Brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bhp albo niedostateczne przygotowanie zawodowe	Nagłe przypadki medyczne i inne przyczyny
2004	20	65	34	325	39	5	36	6	1029	5	206
2005	19	61	23	276	25	9	24	38	933	5	187
2006	13	44	7	247	10	6	22	11	637	3	191
2007	5	44	11	258	24	4	12	8	842	1	180
2008	7	54	5	313	16	7	8	9	720	28	182
2009	6	51	6	278	12	2	9	11	734	0	201

Z analizy tabeli wynika, że najczęstsze przyczyny wypadków to:

- „nieprawidłowe zachowanie się, nieostrożność” – w dalszym ciągu jest to najczęstsza przyczyna wypadków w PSP – 56% wszystkich zdarzeń;
- „trudne, nierówne, śliskie przejście, podłoże” – 21,2% wszystkich zdarzeń;
- „nagłe przypadki medyczne i inne przyczyny” – 15,3% wszystkich zdarzeń.

Tabela 72. Wydarzenia bezpośrednio powodujące wypadki w latach 2004–2009

Rok	Uderzenie – przygnięcie przez spadający, wysypujący, wylewający się czynnik materialny	Zetknięcie się lub uderzenie o nieruchome czynniki materialne	Zetknięcie się, uderzenie, pochwycenie, przygnięcie przez czynniki materialne będące w ruchu	Potknięcie się, poślizgnięcie, utrata równowagi, upadek – w tym z wysokości do zagłębień	Wypadek komunikacyjny	Skrajne temperatury, uciążliwe warunki atmosferyczne	Porażenie prądem elektrycznym	Wybuch	Zetknięcie się z substancjami chemicznymi, zakaźnymi, promieniowaniem i innymi	Fizyczne obciążenie dynamiczne	Inne wydarzenia (kontakt ze zwierzętami, zadziałanie sił przyrody, inne)
2004	93	222	169	853	43	19	2	2	36	190	135
2005	62	202	195	742	33	20	1	7	24	192	114
2006	50	139	129	544	24	16	1	6	17	183	105
2007	37	137	167	643	28	16	4	5	11	219	122
2008	35	139	130	639	23	17	2	2	20	202	140
2009	49	128	132	627	26	16	2	5	20	192	113

Z analizy tabeli wynika, że najczęstsze wydarzenia powodujące wypadki to:

- „potknięcie się, poślizgnięcie, utrata równowagi” – od wielu lat to najczęstsze wydarzenie – 47,9% wszystkich zdarzeń – spadek w stosunku do 2008 r. o 12 wydarzeń;
- „fizyczne obciążenie dynamiczne” – 14,7% wszystkich zdarzeń – spadek w stosunku do 2008 r. o 10 wydarzeń;
- „zetknięcie się lub uderzenie o nieruchome czynniki materialne” – 9,8% wszystkich zdarzeń – spadek w stosunku do 2008 r. o 11 wydarzeń;
- „zetknięcie się, uderzenie, pochwycenie, przygnięcie przez czynniki materialne będące w ruchu” – 10,1% wszystkich zdarzeń – wzrost w stosunku do 2008 r. o 2 wydarzenia.

Analogicznie, jak w latach poprzednich, najmniej bezpośrednich wydarzeń powodujących wypadek było spowodowanych porażeniem prądem elektrycznym i wybuchem.

Tabela 73. Okoliczności wystąpienia zagrożeń w latach 2004–2009

Rok	Rodzaj działań lub ratownictwa										Zagrożenie wystąpiło podczas					Służby i pracy w jednostce, w odniesieniu do:		
	technicznego	działań gaśniczych	wysokościowego	chemiczno-ekologicznego	wodnego	inne	szkolenia i ćwiczeń	zajęć sportowych	konservacji i napraw sprzętu	konstrukcji lub budowy budynku albo jego elementów	maszyn, instalacji, narzędzi i innych urządzeń techn. w obiektach	pomieszczeń i stanowisk pracy	sprzętu pożarniczego i ochronnego jednostki	Inne zagrożenia				
2004	73	341	7	11	9	–	753	–	105	107	68	170	166	–				
2005	68	271	10	14	8	–	692	–	93	116	87	299	121	–				
2006	76	205	7	10	6	28	150	373	89	100	101	221	52	148				
2007	79	194	5	14	16	36	164	538	77	94	100	240	51	210				
2008	63	300	1	11	2	36	129	462	50	67	62	179	33	165				
2009	48	197	6	2	8	50	142	528	61	70	53	196	43	163				

Służba w PSP powoduje bezpośredni kontakt z różnego rodzaju zagrożeniami występującymi w środowisku pracy i służby, skutkiem tych zdarzeń nie zawsze musi być wypadek. Niejednokrotnie wczesne zauważenie i określenie skali występującego zagrożenia pozwala uniknąć zdarzeń wypadkowych oraz ograniczyć lub całkiem zlikwidować występujące niebezpieczeństwo.

Największa liczba zagrożeń wypadkowych wystąpiła podczas:

- „zajęć sportowych” – 528 przypadków oraz 142 przypadki podczas „szkoleń i ćwiczeń” – w sumie stanowią one najczęstszą przyczynę występowania zagrożeń dla zdrowia i życia ratownika (51,1% wszystkich zagrożeń);
- „służby i pracy w jednostce w odniesieniu do pomieszczeń i stanowisk pracy” – 196 przypadków (15%);
- „prowadzenia działań gaśniczych” – 197 przypadków (15%).

Podobnie, jak w latach poprzednich, stosunkowo najmniej zagrożeń wystąpiło podczas ratownictwa wysokościowego (6), wodnego (8) oraz chemiczno-ekologicznego (2). Zastanawia fakt, że zagrożenia podczas prowadzonych działań ratowniczych (311 zagrożeń) występują rzadziej niż te, z którymi ratow-

nik ma do czynienia podczas szkolenia, ćwiczeń i uprawiania różnych dyscyplin sportowych (670 zagrożeń).

Tabela 74. Następstwa wypadków w latach 2004–2009

Rok	Utrata kończyn lub ich części	Złamania, pęknięcia kości, zwichnięcia	Stłuczenie	Rany	Oparzenia	Odmrożenia	Obrażenia wewnętrzne	Zatrucia	Uszkodzenie wzroku	Porażenie prądem elektrycznym	Niedowłady, udary, zawaly serca	Inne następstwa
2004	0	1010	271	171	38	–	28	16	21	0	7	213
2005	2	896	273	151	44	–	33	11	20	1	7	177
2006	1	689	180	139	21	3	22	4	10	1	4	158
2007	1	799	235	142	24	2	33	6	9	2	1	187
2008	1	762	204	133	21	2	33	5	21	2	2	177
2009	0	813	155	134	40	2	20	5	8	0	1	139

Z analizy powyższej tabeli wynika, że najczęściej doznawanymi obrażeniami są:

- „złamania, pęknięcia kości i zwichnięcia” – 813 przypadków – podobnie jak w latach poprzednich jest to najczęściej doznawane obrażenie – 61,7% wszystkich obrażeń;
- „stłuczenia” – 155 przypadków – 11,8% wszystkich obrażeń,
- „rany” – 134 przypadki – 10,2% wszystkich obrażeń,
- „inne następstwa” – 139 przypadków – 10,5% wszystkich obrażeń.

Istnieją pewne, stale stosowane wskaźniki charakteryzujące ryzyko zawodowe w danej branży. Z pewnym przybliżeniem można stwierdzić, że podejmując służbę w straży pożarnej decydujemy się na dziesięciokrotnie większe ryzyko utraty zdrowia lub życia, niż w innych dziedzinach zawodowych. Najczęściej używane wskaźniki to:

Wskaźnik ciężkości wypadków – jest to liczba dni niezdolności do służby lub pracy w związku z nabytym urazem powypadkowym w stosunku do liczby poszkodowanych w danym zakładzie pracy.

2007 r.	2008 r.	2009 r.
32,0	34,40	32,00

Wskaźnik częstotliwości wypadków – jest to liczba osób poszkodowanych x1000 w stosunku do liczby strażaków biorących udział w akcjach ratowniczych. W 2009 r. wskaźnik ten wynosił 0,49 i był niższy o 53,8%, niż w 2008 r., w którym wyniósł 0,91.

2007 r.	2008 r.	2009 r.
0,75	0,91	0,49

Wypadki członków Ochotniczych Straży Pożarnych

Tabela 75. Wypadki członków Ochotniczych Straży Pożarnych

Wypadki	Liczba wypadków członków OSP		
	2007	2008	2009
Ogółem	156	163	166
Indywidualnych	154	159	165
Zbiorowych	2	4	1

Tabela 76. Liczba poszkodowanych członków OSP

Wypadki	Liczba poszkodowanych członków OSP		
	2007	2008	2009
Ogółem	159	169	173
Lekkich	155	168	168
Ciężkich	1	1	3
Śmiertelnych	3	–	2

Analiza powyższych tabel wskazuje niewielki wzrost ilości wypadków wśród członków Ochotniczych Straży Pożarnych o 3 zdarzenia (w stosunku do roku ubiegłego wypadkowość zwiększyła się o 1,8%), nastąpił również wzrost ilości członków OSP poszkodowanych w trakcie prowadzonych działań ratowniczych – o 4 osoby.

Większość zdarzeń wypadkowych (97,1%) zakwalifikowana została do wypadków lekkich, niestety w 2009 r. miały miejsce 3 wypadki ciężkie i 2 wypadki śmiertelne.

Poszkodowani członkowie OSP ulegli wypadkom podczas prowadzenia działań ratowniczych, w trakcie szkolenia lub ćwiczeń oraz podczas udziału w zawodach pożarniczych.

Summary

Balance of accidents in State Fire Service and Voluntary Fire Brigades in 2009

In spite of a slight decrease in the number of rescue actions that were carried out in 2009 (as compared with the preceding year) the number of accidents and injured rangers of the State and Voluntary Fire Brigades increased by more than 26%. It is the fact that shows that the safety of rescue and firefighting actions undertaken by fire brigades got worse.

The total number of 1310 accidents that happened in 2009 during actions and duty time in the State Fire Service troops include:

- 1293 accidents of firemen employed by the State Fire Service, (98.8% of the total number of accidents),
- 8 accidents of civil employees (0.61% of the total number of accidents),
- 9 accidents of persons who served the substitute duty (0.69% of the total number of accidents).

In the aforementioned accidents 1330 persons employed by the State Fire Service were injured, including 1313 firemen.

However, when to consider exclusively the accidents that took place in troops of the State Fire Service during actions or duty hours one can see that the number of them decreased by about 3% as compared to the preceding year. Similarly, the number of injured persons among civil employees and those who served the substitute duty was also significantly reduced.

Despite intense efforts intended to reduce number of accidents during trainings and sport activities it is still the largest group of such incidents – in 2009 about 51% of total accidents took place under such circumstances. As the reason for accidents 'improper behaviour, negligence of rescuers' are mentioned the most frequently.

Over the passing year 166 accidents happened in Voluntary Fire Brigades where 173 rescuers of the Brigades were involved. Most of the accidents (97.1%) were classified to light injuries but unfortunately there were also 3 serious accidents with severe injuries and 2 fatalities.

